

İKLİM POLİTİKALARINDA BIDEN ETKİSİ: İNKAR ÇAĞININ SONU MU?

Sinan Erensü, Ümit Şahin

İstanbul Politikalar Merkezi–Sabancı Üniversitesi–Stiftung Mercator Girişimi Hakkında

İstanbul Politikalar Merkezi–Sabancı Üniversitesi–Stiftung Mercator Girişimi, Türkiye-Almanya ve Türkiye-Avrupa arasındaki akademik, politik ve sosyal bağları güçlendirmeyi hedeflemektedir. Ortaklığın kuruluş amacı, küreselleşen dünyada bilgi sahibi olma ve 21. yüzyılın koşullarıyla yüzleşebilmek için fikir ve insan alışverişinin önkoşul olduğu inancından kaynaklanmaktadır. Girişim, Avrupa bağlamında ve küresel ölçekte Türkiye ve Almanya'nın geleceği konusunda kurucu tarafların önemli olduğuna inandığı AB-Almanya-Türkiye ilişkileri ve İklim Değişikliği alanlarına odaklanmaktadır.

Giriş

2017'nin Nisan ayında, ABD'nin 45. Başkanı Donald J. Trump göreve başladıktan üç ay sonra yayımladığımız bir politika notunda neden küresel iklim eyleminde zor zamanların başladığını anlatmış, iklim üzerindeki tahripkâr Trump Etkisi'nin nerelere varabileceğini tahmin etmeye çalışmıştık.¹ Aradan dört yıl geçtikten sonra, ABD'nin 46. Başkanı Joe Biden'ın göreve başlamasıyla birlikte bu kez bir tamir döneminin açıldığını görüyoruz. New York Times'ta, seçimlerin ardından yayımlanan bir makalede, Biden'ın önümüzdeki dört yıl boyunca Trump döneminde çevre politikalarına verilen zararları düzeltmekle uğraşacağı belirtiliyordu.² Biden yönetiminin özellikle yeni açıkladığı temiz enerji ve altyapı yatırımları planı nedeniyle, Trump döneminde geriye götürülen düzenlemeleri düzeltmenin ötesine geçeceğini şimdiden söyleyebiliriz. Ancak Trump döneminde bazı yazarlara göre "insanlığa karşı suç"³ düzeyine ulaşan çevre ve iklim düşmanı politikaları hatırlamak, Biden döneminde gelecek yıllarda izlenmesi beklenen iklim politikalarını anlamak için bir başlangıç olabilir.

Trump'ın Yarattığı Tahribat

Donald Trump yönetiminin göreve başladığı 2017'nin Ocak ayından görevi bıraktığı 2021'in Ocak ayına kadar geri aldığı çevre koruma düzenlemesi sayısı 112'ye ulaşmıştı.⁴ Dünya her ne kadar Trump'ın ABD'yi Paris Anlaşması'ndan çekmesine odaklansa da bu belki de verilen zararın en kolay tamir edilebilecek olanıydı. (Nitekim, Biden göreve geldiği gün ilk iş olarak ABD'yi Paris Anlaşması'na geri döndüren kararı imzalamıştır.) Oysa çevre koruma alanında, çoğu Başkan Obama'nın iki döneminde (en çok da ikinci döneminde) olmak üzere, çevre korumaya dair atılan pek çok adım, Trump döneminde tek tek ayıklanmış ve geçersiz kılınmıştır. Bunların tamamının kısa zamanda geri getirilmesi mümkün olmayabilir. Üstelik kaybedilen dört yıl, uluslararası iklim politikalarında ABD'nin devre dışı kaldığı sürede yapılanlar ve yapılamayanlar ve ABD'deki eyaletlerin ve yerel yönetimlerin federal yönetimin bıraktığı boşluğu doldurmaya çalışırken yarattıkları yeni normlar, mutlaka uzun vadeli etkilerde bulunacaktır.⁵

Son dört yıl boyunca çevre koruma düzenlemelerini geri alma ya da iptal etme kararlarının pek çoğunun arkasında, Trump'ın başına Scott Pruitt gibi iklim inkârcılarını getirdiği Çevre Koruma Ajansı (EPA) vardı. Trump döneminin Çevre Koruma Ajansı, motorlu araçların karbondioksit emisyonlarını kontrol etmeye dönük yönetmelik maddelerini zayıflatmış; termik santrallerden yayılan cıva emisyonlarını azaltmaya yönelik düzenlemeleri geri aldı; petrol ve gaz şirketlerinin metan emisyonlarını bildirmesine ve kontrol etmesine yönelik düzenlemeleri iptal etti; yerel toplulukların rafinerilerin yarattığı kirliliği takip etmesini zorlaştırdı; hava kirliliğiyle ilgili çok sayıda düzenlemeyi kaldırdı veya esnetti; petrol ve gaz kuyularında yaşanan sızıntıların takip edilmesini ve sızıntıya neden olan bozukluğun onarılmasını sağlayan kuralları iptal etti. Çok sayıda kritik geriye dönüş imza atan kurumlardan bir diğeri olan İçişleri Bakanlığı ise Alaska'daki ve Arktik bölgedeki milli parklar dahil doğal yaşam alanlarında ve yerli halkların yaşadığı bölgelerde yeni petrol ve gaz aramalarına ve boru hatlarına izin verdi; Alaska'daki dünyanın en büyük ılıman kuşak yağmur ormanlarında ağaç kesimine ve yol yapımına engel olan düzenlemeyi kaldırdı; 2010'da Meksika Körfezi'nde BP'nin Deep Water Horizon petrol platformunda meydana gelen kazadan sonra konan açık denizde petrol çıkarmakla ilgili düzenlemeleri esnetti; tehdit altındaki canlı türlerini ve bunların yaşadığı habitatları ya da su kaynaklarını korumak veya toksik kirleticileri kontrol etmek için çıkarılan çok sayıda kararı iptal etti ya da kuralları esnetti.

Trump döneminde doğrudan Başkanlık Kararnamesi yoluyla da önemli değişiklikler yapıldı. Bunların başında ABD'nin Paris Anlaşması'ndan çekilmesi geliyordu. Ancak bu yolla yapılan başka değişiklikler de vardı: Örneğin Obama döneminde konan sera gazı emisyonlarını on yıl içinde yüzde 40 azaltma hedefi iptal edildi; karbon emisyonlarının azaltılmasını sağlamak üzere Obama döneminde ortaya konan karbonun toplumsal maliyeti hesaplamaları geçersiz kılındı; yine Obama'nın kamu arazilerinde kömür madenleri için verilen izinlerin dondurulması kararı kaldırıldı; ABD hükümetinin yurtdışında kömürlü termik santralleri finanse etmesine son veren karar iptal edildi; federal altyapı projelerinin çevresel etki değerlendirme kuralları esnetildi; Siyu yerli rezervasyonunun içinden geçen Dakota Access petrol boru hattının inşaatına izin verildi ve belki de

en önemlisi, Obama döneminde durdurulan Kanada'dan Meksika Körfezi'ne iklim değişikliği için en zararlı fosil yakıt türü olan katran petrolerini taşıyacak Keystone XL boru hattına izin verildi. Ayrıca Enerji, Ulaştırma, Adalet ve Çalışma Bakanlıkları da bunlara benzer kararlar aldı. Bu dönemde geri alınan çevre düzenlemelerinin 30'u hava kirliliği ve emisyonlarla, 19'u petrol ve gaz aramalarıyla, 14'ü altyapı ve planlamayla, 16'sı hayvanların korunmasıyla, 9'u su kirliliğiyle, 10'u toksik kirleticilerle, 14'ü ise diğer konularla ilgilidir.⁷

Trump'ın İklim Mirası

Donald Trump'ın 2016'da ABD başkanlık seçimlerini kazanarak başkan olması ile toplumdaki iklim mücadelesi karşıtlığı arasında iki yönlü bir ilişki vardı. Bir yandan Trump'ın seçilmesi iklim değişikliğini inkâr edenlerin ve iklim eylemini durdurmaktan yana olanların zaferiydi. Diğer yandan Trump'ın başkanlık dönemi sadece iktidarda olmanın getirdiği yapabilme imkânıyla değil, aynı zamanda yarattığı moral tahribatla da iklim krizini inkâr kampını güçlendirdi. Donald Trump'ın dört yıllık sıra dışı başkanlık dönemi bugün bir anomali gibi görünse de hem temel motivasyonlarından biri iklim krizini yok saymak olduğu için hem de iklim eylemine bu denli karşı bir ismin başkan olmasının sağladığı "meşruiyet" nedeniyle uzun vadede bu dönemin kalıcı etkileri olabilir ve daha uzun süre üzerinde düşünmeyi hak edebilir.

Siyasi liderlerin inanç ve yaklaşımlarının kamuoyunun iklim krizi hakkındaki düşüncelerini ve buna bağlı tutum ve davranışlarını ve politika tercihlerini biçimlendiren başlıca etken olduğu ampirik çalışmalarla ortaya konmuştur. Brulle ve ark.'nın öncü çalışmasında⁸ kamuoyunun iklim değişikliği konusundaki kaygısını belirleyebilecek beş faktör (aşırı hava olayları, insanların bilimsel bilgiye erişimi, medyadaki haberler, siyasi seçkinlerin fikir ve mesajları ve iklim eyleminden yana olan ve olmayan hareketler) incelenmiş, siyasetçilerin kamuoyundaki yaygın görüşü belirlemede en önemli rolü oynadığı ve kutuplaşmanın fazla olduğu durumlarda da bu etkinin arttığı gösterilmiştir. Ekonomik faktörler de elbette kamuoyunun konuyla ilgili görüşünü önemli ölçüde etkilemekte, medyadaki haberlerin yoğunluğunun, verilmiş tarzının ve dilinin de etkisi

olmaktadır, ancak bilimsel yayınların, aşırı hava ve iklim olaylarının ve diğer faktörlerin etkisi yok denecek kadar azdır. Bu nedenle fosil yakıt endüstrisinin sürekli desteğinden yararlanan Amerikan aşırı sağının ve fosil yakıt lobilerinin yaptığına benzer bir etkinin görülmediği Avrupa'da ve diğer ülkelerin çoğunda iklim inkârcılığı bu denli kök salmamıştır.

Trump'ın başkan seçilmesinin yurttaşların insan kaynaklı iklim değişikliğinin gerçekliği ve sonuçlarının önemi konusundaki görüşleri üzerinde yaptığı etkinin araştırıldığı bir çalışmaya göre⁹, iklim değişikliğine inanmakla Trump destekçisi olmak arasındaki negatif korelasyon, yani Trump'a oy verenler arasında daha yaygın olan iklim değişikliğine inanamama durumu, seçimden sonra, seçim öncesine göre artmıştır. Bir başka deyişle Trump destekçileri arasında yaygın olan iklim değişikliği inkârcılığı Trump'ın başkan seçilmesinden sonra (iktidarın getirdiği güç ve meşruiyetin de etkisiyle) artmış, ancak bu arada Trump'a karşı olanların iklim değişikliği konusundaki kaygılarında da artış olmuş, yani konuyla ilgili kutuplaşma keskinleşmiştir.

Elbette Donald Trump ABD'nin ilk iklim inkârcısı başkanı değildir. Amerikan yeni sağının ilk iktidar dönemi olan 2000-2008 arasında iki dönem ABD Başkanı olan George W. Bush'un bu konuda Trump'ın öncüsü olduğu söylenebilir. Babası gibi eski bir petrolcü olan G. W. Bush döneminde ABD Kyoto Protokolü'ne taraf olmaktan vazgeçerek herhangi bir emisyon azaltım yükümlülüğü altına girmemiş, hatta Kyoto Protokolü'nün uluslararası düzeyde beklenenden çok geç yürürlüğe girmesine neden olmuştu. Ayrıca Bush'un iklim bilimcilerin, özellikle de NASA'nın iklim çalışmalarını sansürleyen, fonlarını kesen, Çevre Koruma Ajansı gibi kurumlardaki önemli pozisyonlara petrol sektörü lobicilerini atamaya kalkan iklim inkârcısı uygulamaları oldukça iyi bilinmektedir. Ancak Trump döneminin özellikle iklim bilimine yönelik saldırılar ve çevre korumayla ilgili kurumların kilit noktalarına iklim inkârcılarını atama konusunda Bush dönemi ni katbekat aştığı söylenmekte, "Bush en azından bilimsel bir yöntem izlediği izlenimi vermeye çalışıyordu, Trump bunu da hiç umursamıyor," yorumu yapılmaktadır.¹⁰

Donald Trump'ın iklim inkârcılığı konusunda yeni bir çığır açmasının sadece fosil yakıt endüstrisinin

yerleşik çıkarlarını savunma kaygısıyla ilgili olmadığı ortadadır. Hatta iklim değişikliğini yok saymak belki de daha çok Trump'ın bilim karşıtlığı konusunda bugüne dek görülmüş en cüretkâr tutumu almış olmasıyla ilgilidir. Gavin Byrne¹¹, Trump dönemindeki ırkçılığın ve beyaz üstünlüğü savunuculuğunun iklim inkârcılığı ile aynı kaynaktan beslendiğini, bunun da Nazi dönemindeki bilim karşıtlığıyla olan benzerlik ve bağlantılarını gösterdiği yazısında, Trump'ın seçilmesini aşırı sağ popülizmin ve iklim inkârcılığının zaferi olarak tanımlamaktadır. İklim değişikliğinin varlığını ve insan etkisiyle olduğunu başlangıçta alternatif bilimsel açıklamalarla reddetmeye çalışan, ancak başaramayınca temel bilimsel kavramları ve metodolojiyi tamamen reddetmeyi ve bilimsel gerçekleri bilim insanlarının komplosu olarak tanımlamayı seçen iklim inkarcıları ile başlangıçta antropolojik kanıtlarla ırkçılığa bilimsel açıklama uydurmaya çalışan, ancak başaramayınca bilimsel metodolojiyi tamamen reddeden Nazi ideolojisi arasındaki benzerlik çarpıcıdır. Bryne'e göre, iklim inkârcılarının azınlıkta kalan bilim dışı görüşlerinin ciddi bilim insanları ve saygın kuruluşlar tarafından savunulduğu izlenimini yaygınlaştırmak yoluyla ("*astroturfing*") toplumda yerleşik bir şüphe yaratılabilmiş, bu da bir siyasi akımın ayırt edici özelliklerinden biri haline gelmiştir. Buna iklimle ilgili gündemlerde sosyal medyada, özellikle de Trump'ın bütün kitle iletişim stratejisinin odağı olan Twitter'da otomatik mesajlar ve "bot"lar yoluyla yayılan dezenformasyonu da eklemek gerekir.¹² Trump'ın seçilmesi yaklaşık 30 yıla yayılan bütün bir bilim karşıtlığı şüphe ticaretinin¹³ siyasi olarak taçlanmasıdır.

Trump dönemi sağ popülizmin dünya çapında daha görünür ve başarılı olduğu bir dalga yarattı. Avrupa'da sağ popülist partilerin yüksek oy oranlarına ulaşması, Brezilya, Birleşik Krallık, Macaristan, Polonya, Hindistan ve Türkiye dahil pek çok ülkede sağ popülist iktidarların kalıcı hale gelmeye başlaması "Trump anomalisi" olmaksızın mümkün olmayabilirdi. İklim konusunda tek gecikme ve yavaş harekete geçme nedeni bu olmasa da her dönemin iklim eylemini yavaşlatan farklı dinamikleri arasında belki de en yıkıcı ve kalıcı etki Trump'ın başkanlık dönemi ve bunu takip eden bilim karşıtlığının dünyanın her yerinde artan etkisi olabilir. Gavin Byrne, Trump'ın bir günden ertesi güne ABD'de otoriter bir yönetimi kalıcı hale getirerek çevreyle ilgili düzenlemeleri

tamamen tersyüz etmesinin mümkün olmadığını, ancak anayasal normlarda yarattığı yavaş aşınmanın çevre hareketlerinde (dolayısıyla çevre ve iklim dostu demokratik taleplerde) ciddi bir zayıflamaya neden olabileceğini belirtmektedir.¹⁴ Çevre ve iklim konusunda yapıcı talep ve politikaların öncelikle doğa, gelecek kuşaklar ve sosyal eşitsizlikler bağlamında ahlaki bir tutum ve asgari düzeyde bilim yanlısı bir pozisyon gerektirdiği düşünülürse, bu derece bilim düşmanı, insan ve ekonomi merkezli, bireyci ve güncele saplanmış bir siyaset ve dünya görüşünün artan oranda destek bulmasının iklim kriziyle mücadeleyi kalıcı olarak zayıflatacağı öngörülebilir.

Joe Biden ve Ön Seçim Kampanyasının İddiasız İklimi

1986 gibi oldukça erken sayılabilecek bir tarihte kongreye gelen (ve 1987 yılında yasalaşan) iklim değişikliği ile ilgili ilk yasanın altında imzası bulunmasına karşın Joe Biden iklim krizi ile mücadele denilince ilk akla gelen siyasetçilerden biri değildi.¹⁵ Örneğin 2019 yaz aylarına kadar, yani Başkanlık seçiminden sadece birkaç ay öncesine kadar Biden'ın iddialı bir iklim politikası yoktu. İklim değişikliği ile ilgili sözü genel geçer ifadeler ve kimseyi çok da tatmin etmeyen sönük planlardan ibaretti. Hatta öyle ki Biden, Demokrat Parti'nin başkanlık adayını belirlediği ön seçimlerde yarışan adaylar arasında iklim krizi bağlamında en zayıf pozisyonu olan adaylardan biriydi. İklim üzerine çalışan sivil toplum örgütlerinin aday adayları değerlendirmelerine göre Biden'ın iklim karnesi zayıflarla doluydu. O dönem Biden'ın iklim siyaseti Biyolojik Çeşitlilik İklim Eylem Fonu'ndan 10 üzerinden 2,¹⁶ Sunrise Hareketi'nden 200 üzerinden 75,¹⁷ Greenpeace'ten ise D- alıyor ve en azından Demokrat seçmen nezdinde sınıfta kalıyordu.¹⁸

Biden'ın iklim karnesinin zayıflarla dolu olmasının birkaç nedeni vardı. Bunların en başında planının somut önerilerden yoksun olması geliyordu. Örneğin Biden'ın o dönem en sık dile getirdiği iklim vaadi federal hükümet tarafından fosil yakıt şirketlerine enerji bağımsızlığını teşvik etmek amacıyla uzun süredir sağlanan sübvansiyonların kaldırmasıydı. Ancak, bu vaat aday adaylarının hemen hepsi tarafından dile getiriliyordu. Biden'ın ArGe yatırımlarının

önemine vurgu yapması ve bu alana yönelik teşviklerden bahsetmesi de haklı olarak, iklim krizini hafife alan, meseleyi bir tür doğru teknoloji arayışına indirgeyen bir tavır olarak okunuyordu. Tam da bu yüzden çevre örgütleri, iklim krizini önemseyen seçmen grubu ve özellikle de gençler ön seçim sürecinde Joe Biden yerine tercihlerini Bernie Sanders ve Elizabeth Warren gibi çok daha kapsamlı ve yapısal öneriler sunan aday adaylarından yana kullandılar.

İklim Vaatlerinde Radikal Değişiklik

Joe Biden Demokrat Parti'nin başkan adayı olmayı Nisan 2020'de garantiledi ve kısa bir süre içerisinde iklim politikasında kendisinden beklenmeyen radikal bir değişikliğe gitti. 4 Haziran 2019 tarihinde ilan edilen yeni plan Biden'ı çok hızlı ve keskin bir biçimde iklim krizi konusunda oldukça iddialı bir pozisyona taşıdı. Yenilenebilir enerji kaynaklarına on yıl içinde 1,7 trilyon dolar gibi devasa bir kaynağın ayrılmasını öngören planın iki temel iddiası bulunuyordu: 2035'e kadar elektrik üretiminde yüzde 100 yenilenebilir enerjiye geçmek ve 2050'ye kadar Amerikan ekonomisinin tamamını karbonsuzlaştırmak.¹⁹ Bir çırpıda söylenen bu hedeflerden ilki Amerikan elektrik üretimi içerisindeki payı yüzde 60 civarında olan kömür ve doğal gaz santrallerinin 15 yıl içinde kapatılması, ikincisi de yılda 5,1 milyar ton civarı seyreden karbon emisyonunun 30 yıl içerisinde sıfırlanması anlamına geliyordu.²⁰

Öte yandan bu pahalı ve iddialı plan, bir iklim kriziyle mücadele girişimi olmanın ötesinde bir istihdam paketi olarak da sunuluyor, net sıfır emisyon seferberliğiyle 10 milyon kaliteli iş imkânı yaratılmasının beklendiğinin altı çiziliyordu. Hatta bu olası iş olanaklarının mağdur ve yoksul kesimlere erişebilmesi için gereken tedbirlerin alınacağı hatırlatılıyor ve yenilenebilir ekonomi seferberliğinin ırksal ve toplumsal adalet arayışına da katkı sağlayacak şekilde yürütülmesi gerektiği vurgulanıyordu. İklim değişikliği bütçesinin yüzde 40'luk bir bölümünün iklim değişikliğinden doğrudan etkilenen dezavantajlı topluluklar lehine kullanılacağı planın vaatleri arasındaydı.

Biden'in iklim planının siyaseten faydacı bir tarafı da vardı. Örneğin Biden, bir önceki seçimde Donald Trump'ın iklim inkârcısı söylemini hızla zayıflayan sosyoekonomik imkânlarına bir çare olarak gören

kömür madencilerini ürkütmemeye çalışıyor, yeni yeşil ekonomiden onların da yararlanacağını anlatarak iklim karşıtlığına daha eğilimli olan küreselleşmenin "kaybedenlerine" de hitap etmeye çalışıyor. Ayrıca iklim planı, muhafazakâr dünyaya hitap etmeye de talip oluyor, uluslararası alanda daralan Amerikan gücünü yeniden hâkim kılabilmeyen etkin bir yolu olarak sunuluyordu. Buna göre, Trump dönemi boyunca uluslararası iklim değişikliği gündeminin dışında kalan ABD, bu alanda liderliği yeniden ele almalı ve diğer ülkeleri azaltım hedeflerine ulaşmaları yolunda teşvik etmeliydi. Bu politika ABD'nin uluslararası çok taraflılığın liderliğini tekrar ele alma gündeminin de bir parçası haline geliyordu. Bunun ilk adımı elbette Paris Antlaşmasına dönüş olmalıydı. Biden'ın bu yenilenen planı ikinci bir Trump dönemi ihtimalini düşünmek bile istemeyen iklim ve çevre örgütleri arasında kabul gördü. Ön seçim döneminde Biden'ı kıyasıya eleştiren sivil toplum örgütleri, yeni iklim planının açıklanmasıyla Biden'ı desteklediklerini açıkladılar ve bu desteklerini kampanya boyunca da devam ettirdiler.

İklim Krizini Sahadan ve Öznelerinden Öğrenmek

Biden kampanyasının iklim krizine yaklaşımını kısa süre içinde değiştirme iradesine ve bu değişimde sol siyaset ve çevre aktivistlerinin rolüne yakından bakmak gerekiyor. Bunun için de en başta Demokrat Parti'ye ve Biden'ın parti içi muhalefetin rızasını alma çabasına değinmek gerekecek. 2020 Demokrat Parti ön seçimleri, ardında adaylığı kesinleşmiş Joe Biden kadar bölünmüş bir Demokrat Parti de bıraktı. Amerikan siyasetindeki etkinliklerini hem popülerleşen söylem ve politikaları hem de Demokrat Parti içinde artan ağırlıkları ile artırmayı başaran sol/sosyalist kanat, 2016'da olduğu gibi 2020 ön seçimlerinde de hayal kırıklığına uğramış, Maine Senatörü Bernie Sanders'ın Demokrat Parti adayı olmasını sağlayamamıştı. Toplumsal adaletten ırksal eşitsizliklere kadar pek çok konuda Amerikan toplumunda yankısını bulan bu kanadın yaşadığı hayal kırıklığı ve partiden yabancılaşma hissiyatı Biden kampanyasının acilen yüzleşmesi gereken bir sorundu. Ağırlıklı olarak gençlerden oluşan bu kanadın onayının sadece kerhen değil, coşkulu bir şekilde alınması başa baş geçmesi beklenen baş-

kanlık yarışı için hayati önem taşıyordu. Bu amaçla Biden çok geçmeden Sanders ekibiyle ortak bir çalışma grubu kurdu, iklim değişikliğinin de içinde olduğu belli başlı politika alanları üzerinde ortak çalışmalar ve siyasi pazarlıklar yürütüldü.²¹ Bu süreçte Biden kampı somut ve iddialı iklim hedefleri koymaya ikna edilse de Sanders ekibinin kaya gazının yasaklanması önerisi kabul görmedi. Ancak Biden ekibi parti içi sol kanadın ısrarla savunduğu Yeşil Yeni Mutabakat teklifini ismen olmasa da ilkesel açıdan benimsedi ve iklim değişikliği siyasetini istihdam ve toplumsal adalet öncelikleriyle konuşulur hale getirdi. Ön seçimden seçime giden süreçte Demokrat Parti içi muhalefetin Biden'ın çizgisini bir miktar sola çekebilirdi ise bu başarının en önemli bileşenlerinden biri iklim politikaları oldu.

Biden kampanyasının iklim değişikliği siyasetini yeniden inşa etme süreci parti içi bir pazarlıktan ibaret değildi. Bu süreçte sivil toplumun pek çok bileşeni ile temas kurulmuş, yeni planın sivil toplumdan gelen katkılarla şekillenmesi hedeflenmişti. Biden ekibi üç ay boyunca pek çok çevre ve iklim örgütünü ziyaret etti ve öneriler topladı. Bu çaba, sadece sahanın en çok bilinen belli başlı medyatik grup ve aktivistleri ile de sınırlı kalmadı. Biden ekibi ulusal ölçekte faal olan kurumların yanı sıra çok sayıda sendika, genç iklim topluluğu ve yerel çevre adaleti örgütü ile de temas kurdu.²² Örneğin bu temaslardan biri, federal ölçekte çok fazla bilinmeyen, ancak sahada azınlıklarla yaptıkları çalışmalarla tanınan Ulusal Siyah Çevre Adaleti Ağı (*National Black Environmental Justice Network*) ile kurulan ilişkiydi.²³ Biden ekibi çevre temelli ayrımcılık ve iklim değişikliğinin azınlık mahalleler için ne ifade ettiği gibi konularda siyah liderlerden danışmanlık aldı.

Kısa zaman içinde kurulan bu ilişkiler ve işletilmeye çalışılan katılımcı politika belirleme süreci Biden kampanyasına olumlu etki sağladı. Kampanya hem içerik olarak zenginleşti hem de gençler, azınlıklar, çevreciler ve sosyalistler tarafından daha kolay sahiplenilebilir hale geldi. Bu çabalar Biden kampanyasının iklim krizinin emek süreçleri ve ırk ilişkilerine dokunan gündelik yüzü ile tanışıklık kurmasına, iklim söylemlerinin toplumsal adalet düzleminde yeniden tanımlanmasına yardımcı oldu. İklim krizi gündeminin bu yeni kurgusu Biden'ı Trump'ın inkârcı popülist söylemleri karşısında daha direngen kıldı.

Biden Yönetiminin İlk 100 Gününe Yansıyan İklim Değişikliği Perspektifi

Joe Biden 3 Kasım 2020'de yapılan ve sonuçlarının açıklanması bir haftayı bulan başkanlık seçimlerini önde tamamladı ve Amerika Birleşik Devletleri'nin 46. başkanı olmaya hak kazandı. Donald Trump'ın ikinci bir dönem imkânı bulamadan görevden ayrılmak zorunda kalması çevre mücadelesi için başlı başına heyecan verici bir gelişme olsa da Biden'ın, verdiği sözlere rağmen, iklim alanını ne kadar ciddiye alacağına dair soru işaretleri vardı. Biden, iklim gündemini seçimin sonuçlanmasıyla birlikte rafa kaldırmış olabilirdi. İddialı vaatler hızla unutturulabilir yahut bir başka acil kriz olan COVID-19 ile mücadele bahanesiyle ertelenebilirdi. Trump'ın iklim ve çevre alanında yaptığı tahribat o kadar derindi ki, bu durumun yeni politikaların iddia eşiğini düşürmesi de ihtimal dahilindeydi, örneğin Paris Antlaşmasına yeniden dahil olmak büyük bir adım ve değişiklik olarak sunulmak istenebilirdi.

Biden yönetiminin iklim politikalarına dair somut ipuçları daha Beyaz Saray el değiştirmeden alınmaya başlandı. 2021'in başında, Biden daha göreve başlamadan Ulusal İklim Danışmanı ve İklim Özel Elçisi adında iki yeni pozisyon tanımlandı. Birleşik Devletlerin "İklim Eş Başkanları" olarak adlandırılacak bu iki pozisyondan ilkinde Barack Obama yönetiminde Çevre Koruma Ajansı Başkanı (bir tür Çevre Bakanı) pozisyonunda olan Gina McCarthy, ikincisine de yine Obama döneminde Dışişleri Bakanlığı yapmış olan John Kerry getirildi. Ulusal İklim Danışmanı McCarthy iklim değişikliği ile mücadele yolunda ABD içinde yapılması gerekenlerden sorumlu olurken, İklim Özel Elçisi Kerry'nin uluslararası iklim müzakerelerini yürütmesi öngörüldü. İklim krizi yönetiminin bu iki yeni pozisyon üzerinden iki önemli isme teslim edilmiş olması bu politika alanının Biden Yönetimi için önemine işaret olarak algılandı. Öte yandan iklim değişikliği dış politikadan ve muhtemelen dar tanımlanmış reel politik yaklaşımlardan büsbütün ayrılamıyordu. İklim aktivistlerinin hem değer verdiği hem de eleştirdiği Paris Antlaşması'nın mimarlarından biri olan John Kerry'nin yeni tanımlanmış İklim Özel Elçisi pozisyonuna getirilmesi ve bu pozisyona ABD'nin en üst düzey dış ilişkiler organı olan Milli Güvenlik Konseyi'nde bir koltuk verilmesi bunun bir kanıtı olarak okunabilir.

Biden'in iklim değişikliği planı, konuyu Amerikalıların deyimiyle iki güçlü İklim Çarına havale etmekten ibaret kalmadı. Biden iklim değişikliği konusunun en önemli gündemlerinden biri olduğunu Beyaz Saray'da göreve başlar başlamaz imzaladığı Başkanlık Kararnameleri ile de ispatlamaya çalıştı. Biden, makamındaki ilk gününde ABD'yi Paris İklim Anlaşmasına geri getirdi, çevre örgütleri ve Amerikan yerlileri tarafından yıllardan protesto edilen KeystoneXL petrol boru hattının ruhsatını iptal etti ve Kuzey Kutbu'nda petrol ve gaz sondajı yapılmasını yasakladı. İlk güne damgasını vuran bu kararlardan tam bir hafta sonra Biden Beyaz Saray'da "iklim günü" başlığı altında ulusal kanallar tarafından da canlı olarak yayımlanan bir etkinlik düzenledi. Konuşmasına "bugün Beyaz Saray'da iklim günü, yani aynı zamanda istihdam günü" diye başlayan Biden, seçim sürecinde sahiplenmediği Yeşil Yeni Mutabakatın temel eksenine bir anlamda sahip çıkmış oluyordu. Konuşmasında iklim krizini varoluşsal bir tehdit olarak tanımlayan Biden, seçim vaatlerinin (2035'te elektrik sistemini, 2050'de ekonomiyi sıfır karbon yapmak dahil olmak üzere) tamamının arkasında olduğunu hatırlattı. 22-23 Nisan tarihlerinde Biden'ın daveti üzerine ABD'de düzenlenecek olan ve 40 ülke liderin katılımı ile gerçekleşmesi beklenen iklim zirvesi de yine bu etkinlikte teyit edildi.

Biden aynı gün "Ülke İçinde ve Dışında İklim Krizinin Üstesinden Gelmek" başlıklı yeni ve kapsamlı bir kararname imzaladı. Bu kararname ile federal topraklarda yeni fosil yakıt arama izinleri iptal edildi, kamu kaynaklarıyla yapılacak yenilenebilir enerji yatırımlarının en az yüzde 40'ının yoksulları ve azınlık topluluklara dahil yurttaşları kapsayacak projelere aktarılması zorunluluğu getirildi.²⁴ Federal toprakların en az yüzde 30'unun koruma amaçlı olarak özel tahsisini öngören kararnamede, bu yeni koruma faaliyeti için Sivil İklim Gücü (*Civilian Climate Corps*) adı altında yeni bir yapı kurulacağına yer verildi. Franklin D. Roosevelt'in Büyük Buhrandan sonra Amerikan ekonomisini canlandırmak için kurguladığı Yeni Mutabakatın temel taşlarından biri olan ve 3 milyon insana iş imkânı sağlayan Sivil Koruma Gücü'ne (*Civilian Conservation Corps*) fazlasıyla benzeyen bu program ile hem kamu istihdamının artırılması hem de iklim krizine cevap verebilecek işlerin ve işgücünün hazırlanması umuluyor.²⁵

Nihayet Joe Biden Nisan ayı başında 2 trilyon dolarlık büyük bir temiz enerji ve altyapı yatırım planını açıkladı. Pandemiyle mücadele amacıyla iş ve istihdam önceliği vurgulanarak "Amerikan İş Planı" başlığıyla açıklanan planın ABD'nin iklim hedeflerine varmasını kolaylaştırmayı amaçlaması iklim çevrelerinde en çok üzerinde durulan yanlarından biri oldu. Çok sayıda köprü ve otoyolun yenilenmesi gibi kapsamlı altyapı yatırımları da içeren planın iklim eylemiyle ilgili en önemli maddeleri arasında demiryolu taşımacılığına 80 milyar dolar, toplu ulaşımaya 85 milyar dolar, elektrikli araçlara okul servislerinin elektrikli yapılması ve 500 bin yeni şarj istasyonu kurulması için gerekli yatırımlar da dahil olmak üzere 174 milyar dolar teşvik verilmesi, elektrik iletim şebekelerine 100 milyar dolar harcanması da bulunuyor.²⁶ Biden'ın 22 Nisan'da 40 ülkenin liderlerini toplayarak yaptığı iklim zirvesinde emisyon azaltım hedefini 2030'a kadar 2005 düzeyine göre yüzde 50-52 azaltım olarak²⁷ iyileştirdiğini açıklamasını en son gelişme olarak ekleyebiliriz.

İklim krizine dair atılan bu hızlı ve iddialı adımlar oldukça etkileyici olsa da Biden yönetiminin gerçek bir fark yaratmak için daha yolun çok başında olduğunu kabul etmek gerekiyor. Bugüne kadar yapılanların çoğunun - hepsi oldukça yerinde olsa da - Trump'ın olumsuz izlerini silmekle ve geleceğe dair birtakım perspektif ve temennilerle sınırlı olduğunu belirtmek gerekiyor. Oysa Biden yönetiminin (ve Demokratların) sıfır karbon hedeflerine ulaşmak için aşmaları gereken devasa güçlükler var. New York Times muhabiri Gazeteci Coral Davenport bu güçlüklerin sadece rakiplerden değil, Yüksek Mahkeme'den ve Demokrat Parti'nin kendi içinden kaynaklanabileceğini hatırlatıyor.²⁸ Davenport'a göre Biden yönetimi iklim hedeflerini şu üç temel alandaki salımları radikal bir biçimde keserek sağlayabilir: 1) Ulaşım (hızla elektrikli araçlara geçiş), 2) Metan, 3) Enerji santralleri. Davenport, ilk iki kalemin görece daha kolay olduğunu, politika değişikliklerinin Başkanlık kararnameleri ile halledilebildiğini ve her iki alandaki regülasyon çabalarının Obama döneminde zaten başladığını (ancak Trump tarafından bu çabaların sekteye uğratıldığını) hatırlatıyor. Dört yıl önce Trump'tan Obama döneminin elektrikli araçları teşvik eden yakıt standartlarına ilişkin regülasyonlarını geri çekmesini isteyen ve bunda başarılı olan otomobil endüstrisi ise şimdilik Biden'la uyumlu gözüküyor.

Biden'in iklim planındaki en büyük belirsizlik ise, aslında en önemli hedef olan, fosil yakıtla çalışan enerji santrallerinin kapatılmasının nasıl başarılacağı ile ilgili. Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin Obama yönetiminin benzer çabalarını bloke ettiği biliniyor. Üstelik bugünün mahkemesi, Trump'ın yaptığı atamalar nedeniyle dört yıl öncesine göre çok daha muhafazakâr bir yapıya sahip. Biden, enerji üretiminin karbonsuzlaştırılması için Senato'yu kullanmak ve yasa yaparak bu engeli aşmak zorunda kalabilir. Ancak bir koltukla tutunduğu çoğunluk bu iddialı hedefin gerçekleşmesine yeterli olmayabilir. Biden, Senato'da kimi Cumhuriyetçi senatörleri ikna edebilmeyi umarken kendi partisinin dahi tam desteğini alamayabilir ve kömür ve gaz endüstrilerinin hâlâ etkin olduğu eyaletlerin temsilcileri tarafından yalnız bırakılabilir.

İklim değişikliği ile mücadele ve istihdam arasındaki ilişki aslında tam da bu bağlamda anlam kazanıyor. İktisatçılar yeşil ekonomiye geçişte on binlerce işin yok olacağını kabul ediyor, bununla birlikte işletmeye alınacak sürdürülebilir enerji kaynaklarının bir o kadar iş imkânı yaratacağını belirtiyorlar. Ancak yeni işlerin kaybedilen işlerle mekânsal bir ilişkisinin olmayabileceği bir gerçek. İşini kaybeden bir kömür madencisini bambaşka bir coğrafyadaki rüzgâr santraline taşıyıp hızla gerekli eğitimi vermek ve yepyeni bir kariyer sahibi olmasını sağlamak hiç de kolay değil. Biden yönetimi bu güçlüğü farkında olduğunu hatırlatsa da kısa zamanda gerçekleşmesi planlanan bu devasa sosyoekonomik dönüşümün siyasi yükünün nasıl yönetileceği iklim değişikliği ile mücadelenin geleceği açısından belirleyici olabilir.

Trump'tan Biden'a İklim Değişikliği ile Mücadelede Dersler ve Beklentiler

ABD'nin Biden döneminin ilk günlerinden itibaren tanık olduğumuz ve Trump dönemine göre büyük farklılık gösteren yeni iklim siyaseti bize neler söylüyor olabilir? Bu sürecin gösterdiklerini ve düşündüğü bazı kısa vadeli beklentileri şöyle özetleyebiliriz:

- Biden'ın iklim değişikliği konusunda iddiasız bir adaydan, iklim değişikliğini bir numaralı gündem

olarak gören bir başkana dönüşmesi (daha doğru bir ifade ile dönüşmek zorunda kalması) kendiliğinden yaşanmış bir mucize değil ve aslında çevre hareketinin gücüne işaret ediyor. Ön seçimi en az aday adayları kadar faal geçiren iklim aktivistleri ve özellikle de genç kuşak, basın tüm görmezden gelmesine rağmen, iklim gündemini Demokrat Parti'nin gündemi haline getirmeyi başardılar. Buna Alexandria Ocasio-Cortez gibi genç ve popüler bir sosyalist siyasetçinin iklim krizi ile mücadeleye verdiği desteği ve Yeşil Yeni Mutabakat yasa tasarısının yarattığı etkiyi de eklememiz gerekiyor. Yıllarca adım adım örülen bir sivil siyasetin son halkası olan ve sınıfsal ve mekânsal çeşitlilik gösteren irili ufaklı platform ve örgütün emekleri ile beslenen bu güç iklim hareketinin olgunluğuna ve iklim krizini bir numaralı meselesi olarak tanımlayan yeni bir aktivist ve seçmen kuşağının etkisine işaret ediyor.

- İklim değişikliği ile gerçek anlamda mücadelenin kapsamlı ve iddialı sosyoekonomik dönüşümleri beraberinde getirmesi kaçınılmaz. Yurttaşların alışkanlıklarını, bazılarının da işlerini kaybedeceği bu dönüşümün desteklenmesi sorumlulukların adil bir biçimde paylaşılmasına bağlı. Biden yönetiminin iklim değişikliği ile mücadele gündemini istihdam ve ırk adaleti gibi diğer yakıcı konularla birlikte ele alması ve çevre adaleti kavramına bu denli vurgu yapması hem ilham verici hem de çevre örgütlerinin siyaseti ve siyaset dilini etkileme kabiliyetinin bir göstergesi.
- Biden'ın iklim değişikliğini Franklin D. Roosevelt'in Yeni Mutabakatına benzer bir şekilde kamu harcamalarını ve istihdamını artırıcı programlarla destekleme niyeti Covid-19 ile boğuşan pek çok ülke tarafından uygulanabilir ve yeşil ekonomi pandemi krizinden çıkış imkânı olarak kurgulanabilir. Bu her ne kadar kamusal yöntemleri geri çağıran heyecan verici bir ihtimal olsa da iktisadi konjonktürün büyük buhran sonrası dönemle aynı olmadığını hatırlamakta fayda var. Örneğin, Biden yönetiminin bu iddialı projelere ayırdığı bütçenin yeterli olmadığı pek çok gözlemci tarafından belirtiliyor. Öte yandan vergi toplama imkânları tırpanlanmış neoliberal devletin yüzde 65'ler seviyesinde gelir vergisi alan büyük buhran sonrası devletler kadar yetkin olamayacağını da not etmek gerekiyor.²⁹

- Biden'in iklim planının ne sonuç vereceği, iddialı sözlerin ve programların sahada ne gibi değişikliklere uğrayacağı elbette belirsiz. Obama dönemi de pek çok açıdan iddialı başlamış ve iklim aktivistleri çok sayıda hayal kırıklığı yaşamıştı. Pek çok yenilenebilir enerji teşviki gerçekleşmemiş, uluslararası düzeyde Amerikan çıkarları iklim krizi gerçeğinin üzerinde görülmüş, piyasanın köklü aktörlerini ürkütmeden iklimi kurtarma çabası etkisiz kalmıştı. Mevcut piyasa ekonomisi altında en iyi niyetli politikalar benzer sorunlarla karşılaşabilir. Ancak bu durum aktivistleri bu politikaları yakından takip etmekten ve her kritik eşikte yönetimi hesap verebilirlik çizgisine itmekten alıkoymamalı. Kaldı ki iklim değişikliğinin, üzerinde siyaset yapılabilir ve sonuç alınabilir bir alan olduğunun, yeni ekonomik dönüşümün yarattığı imkânların da dezavantajlı grup ve sınıflar tarafından paylaşılması olanağının belirmesi, politikalar yetersiz de olsa, beklenmedik kapılar açabilir ve iklim değişikliği ile mücadele koalisyonunu genişletebilir.
- İklim değişikliği gündeminin önemli bir dış politika alanı olmaya başladığını ve sık sık reel politik açıdan değerlendirilmeye başladığını, hatta siyasi manevralara alet edilmeye çalışıldığını gözlemliyoruz. Küresel iklim değişikliği alanı Trump gibi çok taraflılığa ve uluslararası işbirliğine şüpheyse bakan bir lider için gürlütülü bir ret alanı olurken, Biden gibi bir lider tarafından Amerikan hegemonyasının yumuşak güçle yeniden tesisi için kullanılabilir. İklim diplomasisi farklı nedenlerle gerilen uluslararası ilişkilerin onarılması için önemi giderek artan bir araca dönüşebilir. Son olarak ABD ile Çin'in 17 Nisan tarihli ortak iklim açıklamasını ve hem ABD'nin hem de Avrupa Birliği'nin Çin'le ve yüksek emisyonlu diğer ülkelerle sürekli bir iklim diplomasisine girmiş bulunduğunu hatırlayarak iklim krizinin yeni çok taraflı koalisyonun yapı taşlarından biri haline getirilmekte olduğunu öngörebiliriz. Uluslararası ilişkilerde açılan bu yeni dönemin dışında kalmamak sadece iklim eyleminde aktif rol almak açısından değil dış politikanın gerekleri açısından da bir öncelik haline gelmektedir.

Son Notlar

- 1 | Ağaçayak, Tuğba, Nash. S.L. ve Şahin, Ü. (2017, Nisan). *İklim Politikalarında Trump Etkisi: Küresel İklim Mücadelesinde Zor Zamanlar* IPM-Mercator Politika Notu. [https://ipc.sabanciuniv.edu/Content/Images/Document/iklimpolitikalarinda-trump-etkisi-kuresel-iklim-mucadelesinde-zorzamanlar-7df362.pdf](https://ipc.sabanciuniv.edu/Content/Images/Document/iklimpolitikalarinda-trump-etkisi-kuresel-iklim-mucadelesinde-zorzamanlar-7df362/iklim-politikalarinda-trump-etkisi-kureseliklim-mucadelesinde-zor-zamanlar-7df362.pdf)
- 2 | Davenport, C. (2020, 4 Aralık). *Trump's Climate Policies Accelerated Global Warming*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2020/11/09/climate/trump-legacy-climate-change.html>
- 3 | B Blau, J. (2018). Trump Has Committed a Crime Against Humanity. *Sociological Forum*, 33(4), 1101-1106. <https://doi.org/10.1111/socf.12462>
- 4 | Popovich, N., Albeck-Ripka, L., & Pierre-Louis, K. (2021, 21 Ocak). *The Trump Administration Rolled Back More Than 100 Environmental Rules. Here's the Full List*. The New York Times Company. <https://www.nytimes.com/interactive/2020/climate/trump-environment-rollbacks-list.html>
- 5 | Geçen dört yılda ABD yönetiminin uluslararası müzakerelerden çekilmesi ve federal bir iklim politikası kalmaması nedeniyle valiler, belediye başkanları, şirket CEO'ları, üniversite rektörleri, topluluk liderleri ve tanınmış isimler tarafından oluşturulan ve ABD ekonomisinin önemli bir bölümünü temsil eden We Are Still In adlı bir koalisyon ortaya çıkmıştı. Birleşmiş Milletler İklim Konferanslarına (COP'lar) da katılarak etkinlikler düzenleyen bu koalisyon hükümet yerine ABD'yi temsil etme iddiasında bulunmuştu. Bkz. <https://www.wearestillin.com/> Bu gibi girişimler uluslararası iklim politikalarında ulusal devletlerin öneminin azaldığı yorumlarına neden olmuş ve özellikle yerel yönetimlerin önemini artırmıştı.

- 7 | Trump'ın göreve geldikten sonra iklim alanında yaptığı ilk büyük hamle Obama'nın kömürlü termik santrallerin sera gazı emisyonlarına üst sınır getiren Temiz Hava Planı'nı iptal etmesi ve eyaletlere kendi kuralını belirleme hakkı vermesiydi. Ancak bu iptal karar daha sonra mahkeme tarafından geçersiz sayıldı.
- 8 | Popovich et al. 2021.
- 9 | Brulle, R. J., Carmichael, J., & Jenkins, J. C. (2012). Shifting public opinion on climate change: an empirical assessment of factors influencing concern over climate change in the U.S., 2002-2010. *Climatic Change*, 114(2), 169-188. <https://doi.org/10.1007/s10584-012-0403-y>
- 10 | Zawadzki, S. J., Bouman, T., Steg, L., Bojarskich, V., & Druen, P. B. (2020). Translating climate beliefs into action in a changing political landscape. *Climatic Change*, 161(1), 21-42. <https://doi.org/10.1007/s10584-020-02739-w>
- 11 | Atkin, E. (2017, 16 Kasım). *Bush Showed Trump How to Attack Climate Science*. The New Republic. <https://newrepublic.com/article/145798/bush-showed-trump-attack-climate-science>
- 12 | Byrne, G. (2020). Climate change denial as far-right politics: How abandonment of scientific method paved the way for Trump. *Journal of Human Rights and the Environment*, 11(1), 30-60. <https://doi.org/10.4337/jhre.2020.01.02>
- 13 | Marlow, T., Miller, S., & Roberts, J. T. (2021). Bots and online climate discourses: Twitter discourse on President Trump's announcement of U.S. withdrawal from the Paris Agreement. *Climate Policy*, 1-13. <https://doi.org/10.1080/14693062.2020.1870098>
- 14 | Oreskes, N., & Conway, E. M. (2010). *Merchants of Doubt: How a Handful of Scientists Obscured the Truth on Issues from Tobacco Smoke to Global Warming*. Bloomsbury Press.
- 15 | Byrne, G. (2020).
- 16 | Kruzel, J. (2019). *Was Joe Biden a climate change pioneer in Congress? History says yes*. PolitiFact. <https://www.politifact.com/factchecks/2019/may/08/joe-biden/was-joe-biden-climate-change-pioneer-congress-hist/>
- 17 | Center for Biological Diversity Action Fund. (2020, 8 Ocak). *Sanders, Warren Beat Biden on Climate Scorecard for Presidential Candidates*. <https://centeractionfund.org/new-climate-scorecard/>
- 18 | Conley, J. (2019, 5 Aralık). *Sanders Scores Highest Mark on Sunrise Movement's Climate Report Card While Biden Told It's "Parent-Teacher Conference Time."* Common Dreams. <https://www.commondreams.org/news/2019/12/05/sanders-scores-highest-mark-sunrise-movements-climate-report-card-while-biden-told>
- 19 | Sarlin, B. (2019, 30 Mayıs). *Jay Inslee tops Greenpeace climate grades, Joe Biden gets a D-*. NBC News. <https://www.nbcnews.com/politics/2020-election/jay-inslee-tops-greenpeace-climate-grades-joe-biden-gets-d-n1011996>
- 20 | Joe Biden'in 2019 seçim kampanyası iklim planı için, <https://joebiden.com/climate-plan/>
- 21 | ABD'de karbon salımlarının 2000'lerin ortasındaki yıllık 6.1 Milyar tonluk seviyesinden beri düzenli olarak bir düşüş trendinde olduğunu, bugün yakalanan seviyenin 1990'lı yılların seviyesine tekabül ettiğini hatırlatalım.
- 22 | Astor, M., Friedman, L., Goldstein, D., Kanno-Youngs, Z., Sanger-Katz, M., & Tankersley, J. (2020, 9 Temmuz). *6 Takeaways From the Biden-Sanders Joint Task Force Proposals*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2020/07/09/us/politics/biden-sanders-task-force.html#link-53fcae28>
- 23 | Dennis, B., & Grandoni, D. (2020, 2 Ağustos). *How Joe Biden's surprisingly ambitious climate plan came together*. Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/climate-environment/>

- how-joe-bidens-surprisingly-ambitious-climate-plan-came-together/2020/07/31/b73e78d0-cd11-11ea-91f1-28aca4d833a0_story.html
- 24 | Dembicki, G. (2020, 30 Temmuz). *A Legendary Black Environmental Group Is Back and Advising Joe Biden*. Vice. <https://www.vice.com/en/article/akz4ae/a-legendary-black-environmental-group-is-back-and-advising-joe-biden>
- 25 | Steinbauer, J. (2021, 28 Ocak). *"Climate Day" Accelerates New Environmental Agenda*. Sierra Club. <https://www.sierraclub.org/sierra/climate-day-accelerates-new-environmental-agenda>
- 26 | Lardner, J. (2021, 7 Mart). *The Civilian Climate Corps Is a Big-Government Plan That All Americans Can Embrace*. The New Yorker. <https://www.newyorker.com/news/daily-comment/the-civilian-climate-corps-is-a-big-government-plan-that-all-americans-can-embrace>
- 27 | White House. (2021, 22 Nisan). Fact Sheet. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/04/22/fact-sheet-president-biden-sets-2030-greenhouse-gas-pollution-reduction-target-aimed-at-creating-good-paying-union-jobs-and-securing-u-s-leadership-on-clean-energy-technologies/>
- 28 | Harvey, F. (2021, 19 Nisan). *Joe Biden to reveal US emissions pledge in key climate crisis moment*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/environment/2021/apr/19/joe-biden-to-reveal-us-emissions-pledge-in-key-climate-crisis-moment>
- 29 | Barbaro, M., & Davenport, C. (hosts) (2021, 1 Nisan). *The Daily: Joe Biden's Climate Plan*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2021/02/02/podcasts/the-daily/biden-climate-agenda.html?>
- 30 | Tuğal, C. (2021, 10 Nisan). *Altyapı hamlesi: Sosyal demokrasiye bir adım daha mı?* Evrensel.net. <https://www.evrensel.net/yazi/88503/altyapi-hamlesi-sosyal-demokrasiye-bir-adim-daha-mi>

Ümit Şahin, Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi kıdemli uzmanı, iklim değişikliği çalışmaları koordinatörü, tıp doktoru ve halk sağlığı uzmanıdır.

Sinan Erensü, Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü doktor öğretim üyesidir, kent ve çevre üzerine dersler verir, enerji adaleti ve demokrasisi üzerine araştırmalar yapar. 2019/20 Mercator-İPM Araştırmacısı'dır.

Bu politika notundaki yorumlar ve varılan sonuçlar, tamamen yazarlara aittir ve İPM'nin resmi görüşünü yansıtılmaktadır.

İklim Politikalarında Biden Etkisi: İnkâr Çağının Sonu mu?

12 s.; 30 cm. - (İstanbul Politikalar Merkezi-Sabancı Üniversitesi-Stiftung Mercator Girişimi)

ISBN 978-625-7329-28-6

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj: MYRA

2021

İstanbul Politikalar Merkezi

Bankalar Caddesi Minerva Han No: 2 Kat: 4

34420 Karaköy-İstanbul

T +90 212 292 49 39

ipc@sabanciuniv.edu - ipc.sabanciuniv.edu

İ P M

İSTANBUL POLİTİKALAR MERKEZİ

SABANCI ÜNİVERSİTESİ

STIFTUNG MERCATOR GİRİŞİMİ